

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 215. Quænam ex commodato oriatur obligatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

commodata, habeatur *l. quamvis. ff. de precariis.* Item domus cum suppellectili, fundus cum instrumentis, intellige, si is instructus commodatus; secus si suppellex aut instrumenta à commodatario comparata) Mull. *l. c. Lit. v. Arg. l. 13. ff. h. r. §. l. 38. §. 10.* Item restitui debet sumptibus commodatarii, Arg. *l. 5. §. 12. h. r. Bonacin. de contract. d. 1. q. 5. p. univ. n. 10. Mull. ib. 7.*

Quest. 214. Quinam commodare possunt?

Resp. commodare & commodatum recipere possunt omnes, quibus libera est de rebus suis disponendi facultas. Muller. *loc. cit. th. 3.* potest tamen idipsum Oeconomus, cui res Ecclesie administranda committitur. Host. *in sum. h. r. num. 4. Sylv. v. commodatum. q. 2. Pirh. h. r. num. 2. in fine.* non tamen Religiosus sine licentia sui superioris. Azor. *l. 7. c. 3. Pirh. l. c.*

Quest. 215. Quænam ex commodato oriatur obligatio?

1. Resp. primò in genere: commodatum ultro citroque, sive tam ex parte recipientis quam commodantis parit obligationem. *l. 17. §. 3. ff. h. r.* Ex huius quidem parte, quòd teneatur relinquere rem commodatam tamdiu, donec usus, ad quem, & tempus, ad quod commodata finita, sublimitationibus. *præced. quæst. adjunctis.* Tenetur item ad præstandos sumptus extraordinarios & graves necessarios ad rei conservationem; V. g. ad mancipium commodatum dum ægrotat vel fugit, magnis sumptibus quaerendum & curandum; ad rem raptam ab iniquo raptore lite recuperandam &c. De Lugo. *de f. & f. d. 32. f. 2. num. 24. & d. 8. f. 10. num. 134.* secus est de expensis ordinariis; v. g. in cibum equi, in victum & hospitium mancipii faciendi, hæ enim spectant ad commodatarium. de Lugo. *l. c.* Ex parte verò recipientis, duplex oriatur obligatio. Prior spectans ejusdem rei custodiam, altera illius restitutionem. Quod attinet ad primam, diligentiam exactissimam custodiendæ rei commodatæ præstare compellitur; nec sufficit eam diligentiam adhibere, quam suis rebus adhibet, si alius diligentiam eas custodiret. ut habet *l. 1. §. 1.* is quoque *ff. h. r.* Ratio est, quia commodatum fit in solius commodatarii gratiam. Dum autem queritur, an teneatur facere vel permittere jacturam rei propriæ ad servandam rem commodatam; dicendum primò, non teneri res suas proprias pretiosiores exponere periculo, ut res commodatas minoris pretii salvet, modo ipse sit extra culpam. De Lugo. *l. c. d. 8. f. 2. num. 130. & 139. & 140.* Bonac. *de contract. d. 3. q. 1. p. 6. n. 22.* Hahn. *ad Wesenbec. h. r. n. 7.* Muller. *ad Seru. h. r. th. 8. Lit. 3.* non enim rem propriam pretiosiores commodatæ neglectâ, (dum utramque simul salvare nequit) eripiens naufragio vel incendio peccabit contra officium patrisfamilias diligentissimi; ut Muller ex Lauterb. *in Synop. tr. h. r. th. 5.* ac sic præponete res pretiosiores proprias minùs pretiosis alienis non est contra maximam diligentiam, quæ opponitur contra culpam levissimâ. De Lugo. *l. c. n. 130.* citatis Syl. Armill. Gab. Ang. Vasq. ac dicens communem. Neque in hoc casu est ulla commodatario obligatio compensandi quicquam commodanti pro ejus re, quæ in periculo relicta, ut salvaretur res propria, perit de Lugo. *l. c. num. 140.* Mull. *l. c.* idque, etiam si commodatum fuerit in solius commodatarii utilitatem, ut de Lugo. *n. 139.* contrarium quò ad hoc postremum apud eundem *n. 131.* censente Molina, nimirum quòd quidem

preferri possint res propria pretiosiores, teneri tamen tunc commodatarium, si in ejus solius utilitatem factum, solvere rei commodata, quæ perit, valorem: secus, si cessit in solius comodantis, vel etiam utriusque utilitatem.

2. Resp. Secundo idem cum de Lugo dicendum, dum res propria sunt æquè pretiosæ ac commodatæ, contrarium iterum tenente Molin. Nimirum si commodatum factum in solius commodatarii utilitatem hunc teneri res alienas seu commodatas præferre; eò quòd cum æquali jactura teneatur rem commodatam servare; si verò cedat commodatum in utriusque vel solius comodantis utilitatem, neque teneri illum ad præferendas res commodatas, neque ad ullam earum restitutionem aut compensationem. Verùm contrarium quò ad utrumque bene probat de Lugo ex eo, quòd præferendo rem propriam, sive pretiosorem, sive æquè pretiosam rei accommodatæ; non minùs utiliter gerat negotium comodantis, quam non præferendo, dum si prætulisset rem accommodatam, permittendo perire rem suam ad salvandam illam; posset à commodante exigere valorem rei suæ deperditæ tanquam sumptus extraordinarios impenso in conservationem rei comodantis; adeoque is parem jacturam pateretur, imò majorem, si res commodatarii pretiosior fuisset deperditæ ad salvandam rem vilioris comodantis cum solvere is deberet totum valorem rei deperditæ, qui excedit valorem rei servatæ. Ac proinde jam nihil interest comodantis, sive hoc modo, nimirum sub obligatione compensandi valorem rei propriae comodatarii deperditæ servetur res sua, sive ea non servetur.

3. Resp. Tertio neque teneri in conscientia commodatarium permittente perire rem suam vilioris ad salvandam rem commodatam pretiosorem, si jactura rei propriae vilioris notabile damnum esset allatura. Idque absque eo, quòd in illo casu teneretur quicquam restituere comodanti. Ita de Lugo *l. c. n. 136.* contra Molin. *cit. d. 296.* docentem teneri commodatarium servare potius rem pretiosiores comodantis, etiam dum ea commodata in solam commodatarii vel utriusque utilitatem, ita etiam, ut si res illa vilior commodata in solius comodatarii utilitatem, is pro jactura rei suæ nihil repetere aut sibi compensare possit. Eò quòd nihil faciat, ad quòd non teneatur vi contractus & beneficii accepti, utpote ratione cujus tenetur ad rei commodatæ diligentissimam custodiam. Si tamen res commodata in solius comodantis utilitatem: possit petere valorem rei suæ vilioris perditæ, & rem comodantis servatam tamdiu retinere, donec valor ille solvatur; eò quòd nemo teneatur cum jactura rei suæ alienam servare, quando contractus non est in solam sui utilitatem, & quòd ad sumptus extraordinarios necessarios in rei conservationem teneatur is, in cujus gratiam res tradita seu commodata vel deposita. Verùm videntur prævalere rationes, quas in contrarium assert de Lugo, nimirum quòd neque diligentia maxima, ad quam tenetur commodatarius, neque contractus commodati vel etiam depositi obliget ad rem alienam custodiendam cum magno detrimento proprio, cum nec in custodiendis rebus propriis prudentissimus quisque & diligentissimus id faciat. Item quòd permisso jacturæ rerum propriarum ad servandam rem alienam necessaria, sit sumptus extraordinarius, quem comodans compensare tenetur, & quæ nemo impendere tenetur in custodiam rei alienæ, nisi

nisi sciat sibi refundendum. Unde, si sciat dominum rei pretiosam illum nolle solvere, non sit huic injuria si rem ejus conservare nolis gravibus sumptibus suis. Quos tamen si scires dominum refuturum, teneris rem ejus pretiosorem illis sumptibus impensis servare. Ac denique, quod durissimum esset, & ab omni æquitate alienum, si quis videat in incendio petire, vel omnia bona sua valentia tribus millibus aureorum, vel rem alienam commodatam vel apud se depositam, valentem decem millibus aureorum, teneretur ex Justitia hanc salvare, etiam si sciret certò, se in perpetua egestate vel magna miseria victurum absque eo, quod speraret se quicquam à divite illo commodante pro jactura rerum suarum recepturum. Unde nemo credet, quod etiam diligentissima aliàs impendenda custodia rerum alienarum obliget eum adeò detrimento gravi proprio; aut etiam commodatarius se unquam sic obligaverit; quod si tamen minùs grave foret, subeundum esset pro beneficio rei commodatæ. Unde licet rectè inferri videatur, quod, si res propria esset longè vilior quàm res accommodata, debere eam exponi jacturæ ad salvandam rem commodantis longè pretiosorem. Bene tamen addit de Lugo *l. c. num. 138.* non esse hanc obligationem custodia diligentissima mensurandam ex excessu rei alienæ supra propriam, sed ex detrimento, quod illa custodia rei pretiosioris afferret custodienti, intellige, etiam respectu personæ illius, dum aliquando jactura rei vilioris alicui minùs bene habenti ingens detrimentum asserre censetur. Dixi tamen etiam *in conscientia*: nam, ut de Lugo, *n. 135.* in foro externo commodatarius, qui rem commodatam reliquit perire, ut suam viliozem servaret, tenebitur ad restitutionem illius; tum quia præsumitur dolus, & quod utraq; servare potuerit, sicut suas servavit; ideoque cogitur ad totum valorem rei perditæ præstandum: tum quia, etsi constaret, non potuisse utraq; servare, tenebatur tamen rem domini utiliter gerere eamque servare, postmodum ab eo recepturus valorem rei propriæ; cum in foro externo non præsumatur, dominum hunc redditurum non esse; quia delictum alienum non præsumitur; adeoque exculationem non habet, cur, cum suo detrimento potuerit; non conservaverit rem alienam. Non tam obligabitur ad totum valorem rei pretiosæ, quæ periit, sed dempto valore suæ rei vilioris servatæ, utpote quem restituere debuisset dominus, si facta jacturâ illius res sua servata fuisset. Ita ferè de Lugo. Quod atinet obligationem alteram commodatarii, quæ concernit restitutionem rei commodatæ faciendam ejusdem rei in individuo, satis dictum *quest. præced.*

Quæst. 216. An & qualiter commodatarius obligetur in casu fortuito?

Resp. Dum casu merè fortuito (qui in quo differat à periculo, ejus quandoq; nomine in jure venit, & qualiter, qui per pactum in se recipit periculum non semper in se recipiat casum fortuitum, vide apud Lauterb. *ad ff. h. t. §. 45.*) v. g. fulmine, vi tempestatis, incendio, incurfu hostili &c. citra omnem commodatarii culpam perit aut deterioratur, is ad rei peremptæ æstimationem vel deteriorationis pretium præstandum domino de jure communi & regulariter non tenetur, pro ut clarè decisum. *c. unic. h. t. l. 1. §. 1. verò ff. de O & A.* Sed res perit & deterioratur domino. *l. pignus. ff. de pignor. act.* Idemque locum habet in similibus contractibus non translativis domini. *l. contractus. in fine. ff. de reg. jur.* cum enim tales casus sint extra

prudentialium ut, de Lugo. *de Just. & J. d. 2. §. 10. num. 132.* & à nullo pravideri & præcaveri possint, æquitas non patitur, ut à contrahente, qui dominus non est, præstentur. Et ita tenent cum communi Pirh. *h. t. num. 7.* de Lugo *l. c.* & apud illum Vasq. Molin. &c. Dixi tamen: *jure communi*: dum quandoque jure speciali est contrarium, uti Jure Bavarico commodatarium, in cujus solius gratiam res commodata, compelli posse ad transactionem de damno sine omni ejus culpa ex casu fortuito secuto Judicis arbitrio in eundam, testantur Wiest, *h. t. n. 11.* & citatus ab eo Haunold, *de J. & J. rr. 10. num. 729.* Dixi etiam: *regulariter*: nam *cit. c. unic. h. t.* expressè tres casus excipiuntur, in quibus commodatarius ex casu fortuito tenetur. Primus, si ab initio commodatarius periculum eventus fortuiti in se recepit seu in pactum deductum fuerit (pro ut deduci potest absque eo, quod contractus ille per hoc reddatur injustus. De Lugo. *l. c. n. 123.*) aut etiam tale pactum repugnet substantiæ talis contractus Pirh. *h. t. num. 10.*) ut commodatarius damnum ex casu fortuito secuturum præstet; cum contractus ex conventionem legem recipiant. *l. contractus ff. de reg. jur.* in quo tamen casu tenebitur commodatarius ad hoc non ex vi seu natura contractus, sed ex pacto adjecto. Azor. *l. 7. c. 7. q. 3.* Pirh. *l. c. eo* autem pacto comprehendi quoque casus insolitos, perique statuunt. Lauterb. *l. c. §. 46.* Mull. *l. c. th. 7.* citato Bachov, *vol. 1. d. 29. th. 16.* *Lit. h.* eò quod, qui casus fortuitos in se recipit, ille ipse, vi nominis admonente, vel maximè, de insolito cogitare, & de eo alterum securum reddere censetur Lauterb. *l. c. quamvis*, ut monet, præstet facere mentionem expressam casuum insolitorum, ne postea maneat ansa disputandi. Secundus, si culpa præcessit commodatarii, ex qua fortuitus casus, quo res periit, secutus; v. g. dum rem accomodatam ad alium usum, quàm de quo conventum, adhibuit; v. g. si vas argenteum ei commodatum ad convivium celebrandum intra urbem secum extulit ad convivium celebrandum extra urbem illud naufragio vel prædonum incurfu perdidit. *l. in rebus. §. ff. h. t.* Tertius si commodatarius post expletum usum & tempus præfinitum fuit in culpabili mora restituendi; cum mora sua sit cuilibet noxia. *reg. jur. 2. §. in 6.* ut autem mora sit culpabilis, interpellationem domini ad restituendam rem commodatam requirere videntur aliqui. Muller. *h. t. th. 7. Lit. i.* citans Gail. *l. 2. obs. 21. num. 3.* Ubi tamen mora non fuit culpabilis, quia justam causam habuit differendi solutionem, casum fortuitum præstare non tenetur, ut dum legitime impeditus fuit restituere debito tempore. Arg. *l. illud. ff. de hered. pet. l. utique. ff. de R. V. Pirh. num. 8.* Item dum rem detinuit, donec sibi à commodante solverentur expensæ factæ in conservationem rei. Item quia putavit, se rem non debere, ideoque in judicio contendit, ac interea res periit; cum, qui sine dolo ad judicium provocat non censetur moram facere. *reg. jur. 43. in ff.* adeoque etiam si post litem contestatam res periit, periit sine ejus culpa, non obstante, quod post litem contestationem omnes incipiant fieri possessores malæ fidei. *l. sed etsi. §. si ante. ff. de hered. pet.* cum non sint proprie tales, dum causam dubiam non statim actori cedere teneantur, si antea fuerint in possessione bonæ fidei, ut Pirh. *l. c. cit.* Laym. *l. 3. rr. 2. c. 4. n. 1.* aliam justam causam moræ, ob quam excusatur comodatarius à restitutione, hanc esse censet de Lugo. *l. c. n. 124.* quod bona

fide